

HENGEL'E AU

Hengel'eau leeft met water

Drie fietstochten
door Hengelo

HENGEL'EAU

HENGEL'EAU LEEFT MET WATER

Drie fietstochten door Hengelo

Water. Vraag aan tien mensen wat er nu in hen opkomt en u krijgt tien verschillende antwoorden. Water is leven. Drinken. Spelen, zwemles, vissen. Een fontein. Varen, golven. Water is gevaar en water is plezier.

Onze fascinatie voor water is van alle tijden. En wij Nederlanders hebben daarin een rijke geschiedenis. Nederlanders leven met water en dat is altijd zo geweest. Water was onze onmisbare vriend én geduchte vijand.

Waterbeheersing is belangrijk. Maar in onze ijver om het water in de hand te houden, hebben we in het verleden het belang van het water in onze leefomgeving wel eens uit het oog verloren. We zijn er ook niet altijd even respectvol mee omgegaan. Het oppervlaktewater raakte vervuild door gebrek aan doorstroming en door lozingen van industrie en huishoudens. Ook in Hengelo. Water in de stad werd daardoor steeds minder gewaardeerd. “Het stinkt”, werd er gezegd, of: “Vandaag heeft het de ene kleur, morgen een andere”. Toch zijn er ook de mooie herinneringen. “Weet je het nog”, zeggen we tegen elkaar, “hoe we over de beken heen sprongen, en het soms nét niet haalden; weet je nog hoe we kikkervisjes vingen, of stekelbaarsjes”...

De laatste jaren is er een ommekeer gekomen in het denken over water. We worden ons steeds meer bewust van het belang van water voor natuur en ecologie, voor ons welzijn en onze gezondheid. Onze kroonprins vraagt hier al jaren aandacht voor. Hij had op tijd in de gaten dat het zorgvuldig omgaan met water van levensbelang is voor de toekomst.

In juni 2006 heeft de gemeente Hengelo het Waterplan vastgesteld. Drie sporen worden gevolgd in het Waterplan: aandacht voor herstel van de Hengelose beken, betere benutting van schoon water en aandacht voor het grondwater.

De fietstochten in dit boekje voeren u langs bekende en onbekende waterplekken in Hengelo. We hopen dat de Hengelose inwoners – jong en oud - weer plezier gaan beleven aan het water in onze stad, en opnieuw gaan ervaren hoe zeer water is verweven met ons leven.

Wij wensen u veel fietsplezier!

Op de hoogte blijven van het wel en wee van het Hengelose water?

De Hengel'eau Nieuwsbrief is te vinden op de website www.hengeleau.nl, maar u kunt hem ook per mail ontvangen. Meldt u zich dan aan via: cnmc@hengelo.nl, onder vermelding van: Nieuwsbrief.

De Hengel'eau Nieuwsbrief is gratis af te halen op de volgende adressen:

- Gemeentewinkel Stadhuis
- Stadskantoor, Hazenweg 121
- De bibliotheek (beide vestigingen)
- Het Centrum voor Natuur- en Milieucommunicatie aan de van Alphenstraat 25-27 (bezoekerscentrum bij de kinderboerderij 't Weusthag).

Gemeente Hengelo
Centrum voor Natuur- en Milieucommunicatie (CNMC)
Maart 2009

De Beken

Wie reisde in vergangen tijd door deze Twentse streken
die trok van de ene droge plek
naar de andere droge plek
en waadde soms door beken.

Men bouwde hier een brug en weg die comfortabel bleken
en ook een huis met een kapel
dat huis werd als een citadel
verdedigd door de beken.

En de bevolking groeide aan, van ver hier neergestreken
zo werd er dus een dorp gesticht
en de bewoners wasten zich
en plasten in de beken.

Ook vestigde zich industrie, die lei haar goed te bleken
en kleurde het en spoelde het
en de machines koelden met
het water van de beken.

Bij de ontwikkeling van de stad werd met wat pennenstreken
de loop verlegd voor meer gemak
maar als de hemel openbrak
dan weerden zich de beken.

En als de resten van de stad in het laatste licht verbleken
want al wat is dat gaat teloor
ja, zelfs dan nog stromen zij door
de beken, de beken.

*Stadsdichter Fred van de Ven
Geschreven voor de Hengel'eau Waterweek 2008*

Route Noord en Oost

(ca. 2 uur)

Verklaring van de afkortingen:

LA = linksaf

RA = rechtsaf

RD = rechtdoor

1

Vanaf Centrum voor Natuur- en Milieu Communicatie (CNMC) / kinderboerderij LA.

2

Aan het einde LA (Uitslagsweg).

3

Aan het einde LA (Landmansweg).

Aan uw linkerhand ligt de Houtmaatvijver. Halverwege de vorige eeuw, rond 1950, was de Houtmaat nog een woest landgoed. Er waren geen wandelmogelijkheden en op de plaats van de tegenwoordige speeltuin bevond zich een groot moeras. De vijver werd door de eigenaar verhuurd als viswater. De weleerwaarde heer R.H.F. Hegge, kapelaan van de Lambertuskerk te Hengelo, nam het initiatief om hier een buitencentrum op te zetten voor de Hengelose jeugd. Nu is het een geliefd uitgaanscentrum waar het goed toeven is aan het water en tussen het groen.

4

Op viersprong fietspad RD, over de A1.

We rijden door het Waterwingebied. Het waterleidingbedrijf Vitens wint ons drinkwater uit de diepere grondwaterlagen. Grondwater is van nature beter beschermd tegen vervuiling dan oppervlaktewater, omdat de verschillende grondlagen zich gedragen als een natuurlijk filter. Toch betekent dit niet dat het gebied geen extra bescherming nodig heeft. Integendeel zelfs! Waterwingebieden zijn uitermate kwetsbaar. Om ze te beschermen tegen mogelijke vervuiling, gelden in deze gebieden strengere milieunormen dan elders. Omdat de gebieden beschermd zijn, komen er vaak bijzondere plant- en diersoorten voor. In dit gebied gaat het o.a. om orchideeën, diverse soorten vlermuizen, de ijsvogel, de bosuil, de groene specht, padden en de groene en bruine kikker.

5

Aan het einde LA (Topweg / Larvikstraat).

6

Direct RA, fietspad (Larvikstraat / Helsinkistraat / Osnabrückstraat).

7

Op Kopenhagenstraat LA.

We fietsen langs de Beekparkvijver. In deze vijver liggen drie eilanden, waarvan er twee te voet en met de fiets bereikbaar zijn. Ze vervullen een functie voor natuur en recreatie.

8

Na 150 m. fietspad RA

Aan uw linkerhand liggen de fontein en een kleine waterspeelplaats.

9

Direct weer RA (Parijsstraat).

10

Na 150 m. fietspad LA (Bordeauxstraat).

11

Londenstraat oversteken, fietspad RD.

12

Bruggetje over, RD.

We kruisen de Vossenbeldleiding of Vossenbeek, met aan uw rechterhand vistrappen. Een vistrap of vispassage is een waterbouwkundige constructie die het vissen mogelijk maakt om stroomopwaarts zwemmend een stuw, sluis of hoogteverschil te passeren. Let ook eens op de gekleurde lichtmasten op deze brug, die de plek een speels accent geven.

13

Aan het einde RA (verkeersbord 'einde fietspad').

14

Eerste LA (verkeersbord 'doodlopende weg')(Meester Molendijkweg).

15

RD onder de bogen van de Slangenbeekbrug door.

De Slangenbeekbrug is een karakteristiek element in de wijk Broek Noord. De leuning is vormgegeven als slangen, mét slangenkop.

Vervolgens rijden we langs het Broekpark. Dit park is een rijk leefgebied voor plant- en diersoorten die van een vochtige bodem houden, dankzij de slingerende Slangenbeek, de poelen, moerasplekken en de kruidenwadi. Het water heeft hier de ruimte. Met het houten junglepad, de boomstammen

en stapschijven is dit bovendien een avontuurlijk gebied voor jong en oud. Het Broekpark wordt in de zomermaanden begraaasd door Drentse heideschape. De schape houden het gras kort en bemesten de grond op natuurlijke wijze.

16

Meester Molendijkweg blijven volgen.

Wanneer u ter hoogte van de Waterjuffer even een doorsteekje naar rechts maakt, komt u bij een kruidenwadi. De naam wadi komt uit het Arabisch en betekent letterlijk dal. Een

wadi is een opdiepe rivierbedding in de woestijn, waar alleen bij hevige regenval water in komt te staan. In ons land leggen we wadi's aan voor de waterhuishouding. Wadi's vangen afstromend regenwater op, zodat het langzaam in de grond kan zakken, in plaats van snel in het riool te verdwijnen. Dat is niet alleen beter voor de natuur, ook worden daardoor pieken in de afvoer voorkomen. Omdat het water veel geleidelijker verdwijnt, hebben hoger gelegen gebieden minder last van verdroging en komen in de lagere gebieden minder overstromingen voor. De bodem van de wadi heeft bovendien een zuiverende werking. Wadi's kunnen verschillend worden ingericht: van strak gemaaid tot kruidenrijk. Dit is een voorbeeld van een kruidenrijke wadi. Aan het Elritspein is een strak gemaaide graswadi te zien.
→ Ga weer terug naar de oorspronkelijke route.

17

Meester Molendijkweg tot het einde uitrijden en aan het einde RA, het fietspad op langs de Deurningerstraat.

Aan uw rechterhand ligt de Broekvijver. De Hasselerbeek komt vanuit het oosten onder de weg door uit in deze vijver en gaat daarna verder als de Slangenbeek, die nog verder westelijk overgaat in de Vossenbeek.

18

Op rotonde (bordje Hengelo) RD.

19

Na 50 m, ter hoogte van Graskarperstraat, LA; Deurningerstraat voorzichtig oversteken. Fietspad .

20

Weer na 50 m ziet u een bordje van het fietsroutenetwerk, no. 93. Hier RA. Deze route blijven volgen, door de hele wijk Hasseler Es.

U fietst langs de Hesbeek en de Hasseler Es vijvers. Blijf het fietspad volgen tot het punt waar fietsroutes 93, 90 en 98 samenkomen. U ziet hier het bord fietsknooppunt 93 'Weijinkshoek'

21

Aan het einde van de wijk maken we een klein zijsprongetje om u een mooi waterplekje te laten zien:

Vlak voor het bord fietsknooppunt 93 'Weijinkshoek', gaat u linksaf het fietspad op (fietsroute 90). Dan de eerste weg links: Else Mauhsstraat. U rijdt langs het water van de Hesbeek met knotwilgen. Daar ligt, in een kommetje omringt met groot hoefblad een overstort van de beek, met een verval van meer dan een meter! Zo is hier een kleine waterval ontstaan. In de zomer is het maar een klein straatje, maar in het voor- en najaar stort hier een flinke hoeveelheid water naar beneden.

→ We draaien om en gaan dezelfde weg terug naar het fietsknooppunt 93.

22

Vanaf bord knooppunt 93 'Weijinkshoek' volgen we nu een tijdje knooppuntroute 98. Let op, als het gras hoog staat, staan de routebordjes soms een beetje verstopt.

23

Na het oversteken van de A1 en het spoor komt u bij de Koppelleiding.

In het verleden had Hengelo vaak te kampen met wateroverlast. Dat water was afkomstig van de hoger gelegen stuwwal van Oldenzaal en Enschede. Het water stroomde via de stadsbeken verder door Hengelo, maar zorgde regelmatig ook voor overstromingen. In het midden van de 20e eeuw werden daarom omleidingskanalen gegraven. De Koppelleiding is één van die omleidingskanalen. De Koppelleiding vangt het water vanuit het oosten op en leidt het via de Schoonwaterleiding naar het Twentekanaal. In het zuiden werd de Omloopleiding gegraven, voor het water dat uit Enschede kwam. Het water uit het buitengebied kon vanaf dat moment het hart van de stad niet meer bereiken en zo ging de functie van de stadsbeken verloren. Maar verdroging, piekafvoeren en klimaatverandering maken dat we anders zijn gaan nadenken over waterbeheer. De beken spelen in het nieuwe waterbeheer weer een belangrijke rol. Het water mag de stad weer in. Het krijgt niet overal vrij spel, zoals vroeger, maar het zal weer een levendig deel gaan uitmaken van het stadsbeeld.

24

Ga RA de Leutinkveldweg, dit is nog steeds knooppuntroute 98.

25

U komt bij twee informatieborden, fietsknooppunt 98 'Lonnekermeer' en startpunt Wandelroutes Twente.

De wandelroutes zijn een aanrader. De route rond het Lonnekermeer zelf voert langs een vogelkijkhut en panelen met gedichten van Willem Wilmink (1936 – 2003).

26

U gaat bij deze borden LA, het fietspad langs de zandweg (Lonnekermeerweg).

Aan uw linkerhand ligt eerst bos met hooiveldjes, en even later het Lonnekermeer.

27

Aan het eind RA (knooppuntroute 49), Noordweg, deze volgen.

28

De route gaat over in knooppuntroute 26. Volg deze route rechtdoor.

29

Bij de Veldscholteweg nog steeds RD. De weg is soms iets moeilijker te befietsen, maar dat wordt straks beter!

30

Aan het einde RA (paddenstoel richting Hengelo).

31

Aan het einde LA (Nieuwe Grensweg).

32

Bij een aftakking van de Leutinkweg RD.

Als u goed kijkt, ziet u hoe we hier de Elsbeek kruisen. De beek komt vanuit Enschede, duikt bij de Leutinkweg onder de weg door en stroomt verder in de richting van Hengelo.

33

Na 200 m RA (verkeersbord 'verboden voor auto's en motoren')(Drienerwooldeweg).

34

U komt Hengelo weer binnen en kruist de Koppelleiding.

35

Direct na de brug gaat u RA (Kneppelhoutpad). Aan het einde van dit pad ziet u aan uw rechterhand een scherpe bocht in de waterloop. Dit is het punt waar de Elsbeek vanuit het buitengebied wordt opgevangen in de Koppelleiding. Bij het bruggetje is een pompinstallatie geplaatst waardoor water uit de (lager gelegen) Koppelleiding de Elsbeek

in gepompt kan worden. Zo kan er dus vers water aangevoerd worden.

Bij extreme droogte zou de Koppelleiding droog kunnen vallen. Om dat te voorkomen is een stuwklep gemaakt bij het Fox-waterverdeelwerk, dichtbij de Steenrietweg. Deze klep zorgt ervoor dat er altijd water aangevoerd wordt in Driene. Het water is dan afkomstig van het waterbergingsgebied Kristalbad tussen Enschede en Hengelo.

De gemeente is op allerlei manieren bezig het water in de stad opnieuw de plek te geven die het verdient. De beken, die vanaf de oostzijde de stad instromen, worden weer zichtbaar gemaakt. Zo is ook de Elsbeek weer bovengronds doorgetrokken naar de Swavertvijver. Op het schoolplein is een mooie waterspeelplaats ingericht en tussen de scholen en de beek is een Blotevoetenpad aangelegd. Al het regenwater van de daken van de schoolgebouwen wordt afgevoerd naar de beek. Langs de beek staan informatieborden met leuke doe-opdrachten voor de kinderen

36

Aan het einde van het pad LA, dit is de Jacques Perkstraat.

Rechts ligt de Kasbahvijver.

37

Aan het einde LA (Staringstraat) en direct RA (dit is de A. van Scheltemastraat).

Hier ligt de Swafertvijver. We bevinden ons in de wijk Groot Driene. In deze wijk ligt een gescheiden rioleringsstelsel. Het hemelwater (regenwater dat via de goten in het 'schone' riool terecht komt, wordt afgevoerd naar de Swafertvijver. Ook het oppervlakkig afstromende water van daken en verhardingen komt in deze vijver terecht.

De Swafertvijver is onlangs volledig opgeknapt. De inrichting is natuurlijker geworden en omdat het water door de 2,5 meter hoge cascade binnenkomt blijft het zuurstofgehalte op peil.

38

Aan het einde RD het fietspad op.

Het gebouw staat hier op hoge palen over de Swafertvijver heen.

39

De viersprong RD oversteken naar het voetpad langs Elsbeek (hier nemen we de fiets een stukje aan de hand).

Optie: met de fiets aan de hand verder wandelen, RD langs de Elsbeek en door het 'vergeten' parkje met vijvers naar de Beethovenlaan, aan het einde RA op fietspad en verder vanaf 42.

Anders: →

40

Bij Sportlaan Driene LA.

41

Aan het einde RA, fietspad langs P.C. Hooftlaan.

42

P.C. Hooftlaan gaat over in Beethovenlaan; onder het spoorviaduct door.

43

Op de kruising bij het winkelcentrum LA (Bergweg)

44

Tweede RA (Patrijsstraat).

45

U rijdt nu recht op een gemetseld bruggetje over de Elsbeek af. Vóór dit bruggetje gaat u LA, langs een stukje Elsbeek, naar een tweede bruggetje met stenen leuning.

Als u aan het einde over de rand kijkt ziet u de Elsbeek in een groene bedding kronkelen, richting de Oude Molenweg.

46

Hier aan het einde LA (Koekoekweg).

47

Aan het einde RA (Elsbeekweg).

48

Aan het einde RA (dit is de Oude Molenweg).

Bij huisnr. 58 kruisen we opnieuw de Elsbeek.

49

Ter hoogte van Reigerweg LA (voorzichtig oversteken) (Colensostraat).

Op de eerstvolgende viersprong ligt een duiker van de beek. Achter de huizen van de

Colensostraat komen Elsbeek en Drienerbeek samen en gaan verder als Drienerbeek. Als u goed kijkt ziet u de Drienerbeek hier schuin de viersprong kruisen.

50

Ga schuin schuin-links RD (Schalkburgerstraat).

De Drienerbeek vervolgt zijn weg achter de huizen aan uw rechterhand.

51

Aan het einde RA en direct weer RA (Wemenstraat).

Ter hoogte van het oude Metropool duikt de Drienerbeek onder het winkelcentrum Thiemsbrug.

52

U volgt het rode asfalt (fietsstrook) tot de verkeerslichten; hier aan de overkant LA (Oldenzaal-sestraat).

53

Bij volgende stoplichten RD (Deldenerstraat).

54

Vorbij Waterstaatskerk en partycentrum Genux eerste RA (bij oranje bord MEE) (Heemafstraatje).

Aan het einde kruisen we de Drienerbeek. Hier zijn twee huizen gerenoveerd en in samenhang daarmee is een oud gietijzeren stuwte in de beek teruggeplaatst. Bij het voormalige Huys Hengelo lag ooit een houten stuw, om het water in de grachten op peil te houden. Het Huys Hengelo is gesloopt in 1821. Vervolgens werd rond 1900 op deze locatie een bontweverij gebouwd. Voor de behandeling van de stoffen was spoelwater nodig uit de beek. Om het water vast te houden werd een gietijzeren stuw aangebracht. Toen de weverij werd gesloopt is ook deze stuw gedemonteerd en opgeslagen op de gemeentewerf. Nu de gemeente Hengelo heeft besloten de stadsbeken te herstellen heeft ook deze stuw weer een plek. Samen met de twee gerenoveerde woonhuizen aan de Drienerbeek is weer een mooi stukje Hengelo in eren hersteld.

55

We gaan het bruggetje over en volgen het voetpad (fiets aan de hand).

56

LA (Bevrijderslaantje).

Hier komen we langs de waterpartij rond het voormalige Huys Hengelo.

57

Het Bevrijderslaantje gaat over in Hampshire. Aan het einde over de BerflobEEK RA het fietspad op (Bankastraat).

De BerflobEEK maakt een bocht, hier kruisen we hem opnieuw.

58

Aan het einde RA (Weideweg) en vóór het fietsverkeerslicht weer RA (Bornsestraat).

59

Na 200 meter LA, voorzichtig oversteken. Dr.A. Kuiperstraat, deze volgen.

60

De Mr. P.J. Troelstrastraat RD oversteken.

61

Dr.A. Kuiperstraat vervolgen.

62

Ter hoogte van de school even RA en direct LA, het fietspad op (Dr.A. Kuiperplein).

63

Weg oversteken (Dr.A. Kuiperplein) en RD (Mesdagstraat).

64

Aan het einde LA, dit is de Sloetsweg. Deze uitfietsen.

65

Aan het einde RA (Oude Bornseweg).

66

Aan het einde LA (H. Leefsmastraat).

67

Met de bocht mee naar rechts (Coba Ritsemastraat).

68

Eerste rechts (Van Alphenstraat) en terug naar het Centrum voor Natuur- en Milieucommunicatie.

Hebt u nog vragen, opmerkingen of suggesties? Of wilt u de Hengel'eau Nieuwsbrief digitaal ontvangen? Neem contact op via cnmc@hengelo.nl of telefoonnummer (074) 245 94 68.

Deze route is een uitgave van de gemeente Hengelo, Centrum voor Natuur- en Milieucommunicatie.

Route Stad en Haven

(ca. 1,5 uur)

Verklaring van de afkortingen:

LA = linksaf

RA = rechtsaf

RD = rechtdoor

1

Vanaf Centrum voor Natuur- en Milieu Communicatie (CNMC) LA.

2

Aan het einde LA (Uitslagsweg).

3

Aan het einde RA (Landmansweg).

Aan uw linkerhand ziet u de voormalige openluchtzwembaden het Weusthagbad en het Castorbad. Evenals de meer noordelijk gelegen kleigaten van Rientjes betreft het hier gaten die in het verleden zijn gegraven ten behoeve van de kleiwinning. De hier ontstane vijvers kregen een functie als openluchtzwembad. Veel Hengeloërs kunnen nog vertellen hoe ze hier hebben leren zwemmen.

In de voormalige steenfabriek van Rientjes aan de Castorweg werd de gewonnen klei verwerkt tot bakstenen. Uit historische kaarten kunnen we opmaken dat hier in vroeger tijden een spoorlijntje liep, om de klei te vervoeren naar de steenbakkerij. De Tichelwerkvijver (bij scholengemeenschap Bataafse Kamp - Montessori en Hogeschool Edith Stein) is eveneens ontstaan door kleiwinning. Tichel betekent gebakken steen, tegel of dakpan. Een tweede steenfabriek stond aan de Steenbakkersweg, in Tuindorp 't Lansink.

4

Bij overgang met de weg RD en fietspad vervolgen door de wijk.

5

Aan het einde de Sloetsweg oversteken naar het fietspad en dit vervolgen (Dennenbosweg).

6

M.A. de Ruyterstraat RD oversteken (Dennenbosweg), fietsstraat RD. Dennenbosweg gaat over in Ir. M. Schefferlaan.

7

Met bocht mee RA (Oversteweg).

8

Op rotonde 3e afslag = LA (Eikstraat).

9

Bij verkeerslichten RD (Wemenstraat).

Links, na het oude schoolgebouw, duikt de Drienerbeek onder het winkelcentrum Thiemburg.

10

Eerste LA (Steynstraat) en direct LA (Schalkburgerstraat).

De Drienerbeek loopt hier achter de huizen aan uw linkerhand. Vervolgens komen we op een viersprong. Hier op het kruispunt met de Paul Krügerstraat stroomt de Drienerbeek via een duiker onder de straat door. Enkele tientallen meters vóór dit punt is de Elsbeek erbij gekomen (zichtbaar op terrein van St. Joseph).

Hengelo is ontstaan op het punt waar de Berflobeek, de Elsbeek en de Drienerbeek samenkomen. De stad ligt in een kom tussen hoger gelegen stuwwallen. Deze kom wordt het Bekken van Hengelo genoemd. Water stroomt van hoog naar laag, zowel ondergronds als bovengronds. Vanaf de stuwwallen van Oldenzaal en Enschede stroomt het water Hengelo binnen, vervolgt zijn weg door de stad en wordt dan vóór de stuwwal van Borne en Delden naar het noorden afgebogen. Tenminste, zo wás het. In de loop van de vorige eeuw verloren de stadsbeken door allerlei oorzaken hun functie. Het stromende water kwam stil te staan. Op veel plaatsen verzandden de waterlopen onder bebouwing en verharding. De gemeente wil de stadsbeken nu weer in ere herstellen.

11

Aan het einde RA, Paul Krügerstraat .

12

Op de vijfsprong RD (Paul Krügerstraat).

13

Eerste LA (Hertzogweg).

14

Aan het einde RA (Oude Molenweg) en direct daarna bij fietsverkeerslicht LA (Anninksweg).

15

Eerste RA (Kievitstraat).

16

Eerste LA (Drienerbeekweg).

De Drienerbeek komt aan uw linkerhand weer tevoorschijn.

17

Aan het einde LA (Spreeuwenstraat).

18

Op de kruising RA (Anninksweg) en na spoortunneltje RA (Drienerparkweg).

19

Bij overgang naar Woltersweg RD.

Aan uw rechterhand ziet u een bruggetje. De Drienerbeek komt vanuit het zuidoosten de stad binnen en duikt in deze wijk eerst onder de Grundellaan en vervolgens onder de Woltersweg door. De oude brugleuningen dateren uit het einde van de 19e eeuw. De leuningen zijn in 2008 opgeknapt. Het oude bruggetje heeft een gemetseld gewelf. Een oplettende bewoner wees de gemeente op het bestaan van dit bruggetje, dat dateert uit ± 1890. Mogelijk is het zelfs nog ouder. De gemeente heeft het gerestaureerd, als onderdeel van de beekherstelprojecten. Hier zijn bijpassende brugleuningen geplaatst. De golfjes in het wegdek markeren de ondergrondse loop van de beek.

20

Op viersprong met Grundellaan gaan we even 50 meter naar rechts, om te kijken bij de onderdoorgang van de Drienerbeek. Let ook hier eens op de ijzeren brugleuning. Deze is zo gemaakt dat hij past in de stijl van de omgeving. De krullen aan de bovenkant zijn handgemaakt. De kleuren blauw, wit en zwart zijn op diverse plekken in de wijk terug te vinden, daar waar de beken in beeld zijn.

21

Terug naar de Woltersweg, en RA om de oorspronkelijke route te vervolgen.

22

Na 200 m bij viersprong in de bocht RD, Woltersweg vervolgen.

23

Aan het einde LA (Boekweitweg).

24

Op viersprong RA (Egstraat).

25

Laan van Driene voorzichtig oversteken en RD (Reviusstraat).

26

Bij bordje fietsknooppunt route 15 RA (Oude Grensweg).

Ter hoogte van huisnr. 100 komt Drienerbeek weer tevoorschijn (bij een houten bruggetje bij een wit huis). De weg gaat over in halfverharding. De beek duikt hier onder de weg door en meandert aan uw linkerhand door een bosperceel (particulier terrein).

27

Op driesprong met Esbeekweg LA.

28

Aan het einde, bij bord fietsknooppunt 15 "Drienerbraken", LA (Morshoekweg).

Aan uw rechterhand loopt de Koppelleiding.

In het verleden had Hengelo vaak te kampen met wateroverlast. Dat water was afkomstig van de hoger gelegen stuwwal van Oldenzaal en Enschede. Het water stroomde via de stadsbeken verder door Hengelo, maar zorgde regelmatig ook voor overstromingen. In het midden van de 20e eeuw werden daarom omleidingskanalen gegraven. De Koppelleiding is één van die omleidingskanalen. De Koppelleiding vangt het water vanuit het oosten op en leidt het via de Schoonwaterleiding naar het Twentekanaal. In het zuiden werd de Omloopleiding gegraven, voor het water dat uit Enschede kwam. Het water uit het buitengebied kon vanaf dat moment het hart van de stad niet meer bereiken en zo ging de functie van de stadsbeken verloren. Maar verdroging, piekafvoeren en klimaatverandering maken dat we anders zijn gaan nadenken over waterbeheer. De beken spelen in het nieuwe waterbeheer weer een belangrijke rol. Het water mag de stad weer in. Het krijgt niet overal vrij spel, zoals vroeger, maar het zal weer een levendig deel gaan uitmaken van het stadsbeeld.

29

Op driesprong RA, brug over Koppelleiding en direct daarna weer RA (Golfveldweg, half verhard).

30

Het pad over het golfterrein vervolgen.

[We kruisen opnieuw de Drienerbeek.](#)

31

Aan het einde de 80 km weg voorzichtig oversteken (!!)

32

Na spoorwegovergang RD (u kruist hier de fietssnelweg) Doorrijden tot vlak voor de ingang van de camping de Zwaaiakom

[Aan de linkerkant ligt het retentiegebied Kristalbad. Het water in het Kristalbad komt grotendeels van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Enschede en stroomt via de \(Enschedese\) Elsbeek het gebied binnen. Schoon gezuiverd water, maar weinig biologisch actief. Om de milieukwaliteit van het water te verbeteren, is de 'watermachine' aangelegd. Het Kristalbad bestaat uit compartimenten die om beurten worden gevuld, leeglopen en droogvallen. Onder invloed van licht, lucht en plantengroei doet de waterbodem zijn zuiverende werking: het afbreken en omzetten van voedingsstoffen. Vlak voor de ingang van de camping kunt u links de uitkijktoren beklimmen om een mooi overzicht te krijgen over het gebied.](#)

33

Terug rijden en LA (Steenrietweg).

[U komt Hengelo weer binnen en kruist de Koppelleiding.](#)

[Optie: bij de brug over de Koppelleiding even de fiets neerzetten en over de linkeroever naar het zgn. Fox-verdeelwerk lopen. Dit is een aquaduct waar de Koppelleiding en de Elsbeek elkaar passeren. De Elsbeek \(er zijn meerdere Elsbeken!\) heet vanaf hier BerflobEEK; de Koppelleiding heet vanaf hier Schoonwaterleiding. Op deze plek wordt de inlaat van het water vanuit Enschede naar Hengelo gereguleerd.](#)

34

Steenrietweg wordt Pruisische Veldweg, hier RD.

35

Spoor oversteken, Kuipersdijk voorzichtig oversteken en aan de overkant LA.

36

le weg LA, voorzichtig oversteken (Twekkelerweg).

37

Bij de kruising met de Petroleumhavenstraat gaan we straks rechtsaf, maar eerst nog even RD om de sluis te zien.

[Aan uw linkerhand ziet u de BerflobEEK. We gaan onder het spoorviaduct door. Vervolgens kruisen we de Schoonwaterleiding en komen bij de Waarbeeksluis in het Twentekanaal. Rechts over de leuning kijkend kunt u zien hoe iets verderop de Schoonwaterleiding, die we al eerder tegenkwamen, in het Twentekanaal uitmondt. Voorbij de sluis even doorfietsen tot aan de verkeersspiegel en hier voorzichtig oversteken. Op het terrein van Rijkswaterstaat staat een interessant informatiebord.](#)

38

We keren om en gaan terug op de Tweekelerweg tot aan de Petroleumhavenstraat. Hier gaan we nu LA.

39

Eerste weg RA (klein straatje).

We kruisen de Omloopleiding met overstort. Kijk ook hier even over de rechterleuning; 20 meter terug is aan de linkeroever de aftakking van de BerflobEEK te zien.

40

Aan het einde LA (Wethouder Kampstraat).

41

Eerste RA, Breemarsweg.

We kruisen de BerflobEEK, die hier fraai gerenoveerd is. Vanwege de vele bruggetjes heeft dit stukje beek de naam Klein Giethoorn gekregen. Opvallend is de strakke, stenen oever aan de kant van de huizen en de glooiende, natuurlijke oever aan de overzijde.

42

Oversteken en LA, Breemarsweg.

43

Eerste weg LA, Helhoesstraat .

44

Aan het einde RA, Wethouder Kampstraat.

Aan uw linkerhand ligt de Omloopleiding.

45

Aan het einde schuin rechtdoor, Boekeloseweg voorzichtig oversteken (Havenstraat).

46

Eerste weg LA (Havenstraat, gaat over in Havenkade). We volgen de Havenkade langs het Twentekanaal.

Het Twentekanaal loopt vanaf de IJssel bij het dorp Eefde (ten noorden van Zutphen) via Hengelo naar Enschede. Westelijk van Delden heeft het kanaal een aftakking die doorloopt tot Almelo. Door die vertakking spreekt Rijkswaterstaat ook wel van de Twentekanaal (meervoud). Het kanaal wordt vooral gebruikt voor het scheepsvervoer van zand, grind, zout en veevoer. Ook vervult het een functie voor pleziervaart en sportvisserij. Het Twentekanaal is daarnaast van belang voor de waterhuishouding.

Links zien we het blauw-gele gebouwtje van de havenmeester.

47

Tweede RA (Industriestraat).

48

Op viersprong RD (Industriestraat).

We kruisen de Omloopleiding.

49

Aan het einde Breemarsweg voorzichtig oversteken en RD.

50

Tweede LA (Verenigingsstraat).

51

Aan het einde LA (Vijverlaan).

De Tuindorpvijver is een unieke vijver in Hengelo. Het meest bijzondere is misschien wel dat het water in de vijver het predikaat 'zwemwaterkwaliteit' mag dragen – en dat voor een stadsvijver. Het schone water welt op uit ondergrondse bronnen.

De Tuindorpvijver is ontstaan door zandafgraving. Dat zand was nodig voor de bouw van de wijk Tuindorp 't Lansink. Op verzoek van bewoners werd in de vijver een buitenzwembad aangelegd. Dit bad werd 1923 in gebruik genomen. In het midden van de vorige eeuw dreigde het zijn functie te verliezen, maar dankzij inspanningen van de Stichting Tuindorp en met steun van de Koninklijke Machine-

fabriek Stork bleef het natuurbad behouden. In 1995 is de Stichting Beheer en Exploitatie Tuindorpbad opgericht, die nu verantwoordelijk is voor het zwembadgedeelte met de bijbehorende gebouwen en voorzieningen.

Begin 2007 is besloten tot een grondige opknapbeurt. Het bad was toe aan reconstructie en de vijver moest uitgebaggerd worden. De Stichting Beheer en Exploitatie Tuindorpbad en de gemeente Hengelo hebben daartoe de handen ineen geslagen. Ook de zwemvoorzieningen zijn helemaal gerenoveerd. Het resultaat mag er zijn. Het natuurbad ligt er weer schoon, fris en uitnodigend bij – klaar om een nieuwe generatie badgasten een plek te bieden.

52

Weg rond de vijver vervolgen.

53

Op viersprong RD (Ketelstraat).

54

Op Plein 1918 RD.

55

Op viersprong RD (Eendrachtstraat).

56

Eerste RA (C.T. Storkstraat).

57

Op C.T. Storkplein RD.

58

Aan het einde RA (Julianalaan, deze gaat over in Lansinkesweg).

Aan uw rechterhand, schuin achter de brandweerkazerne, ziet u de oude witte watertoren van Stork.

Waar nu Hengelo ligt, bevond zich ooit een moeras. Toen Hengelo tot ontwikkeling kwam, zakte het grondwaterniveau, doordat de fabrieken water aan de grond onttrokken om te gebruiken in hun productieprocessen. Nadat een groot deel van de industriële bedrijven, waaronder een bierbrouwerij, in de tweede helft van de vorige eeuw de poorten had gesloten, hielden de onttrekkingen op en steeg de grondwaterspiegel geleidelijk weer naar het niveau van voor 1900.

Dat werd een probleem toen in het centrum van de stad eind jaren negentig een ondergrondse parkeergarage werd gebouwd. Het grondwaterpeil moest hiervoor permanent verlaagd worden. Aan het onttrekken van het grondwater stelde de provincie Overijssel de voorwaarde dat er iets duurzaam met dat water (per jaar zo'n honderdtwintig duizend kuub van zeer goede kwaliteit – bijna drinkwater) zou gaan gebeuren. Daartoe werden contacten gelegd met de brandweer. Die zetelt sinds enige tijd in het aangepaste industriële pand, dat gekoppeld is aan de voormalige watertoren van Stork. In deze watertoren wordt nu het water van onder de parkeergarage opgeslagen. De helft ervan gebruikt de brandweer voor het vullen en reinigen van het materieel. De andere helft wordt ingezet voor toiletspoeling van het ROC van Twente, dat naast de brandweerkazerne is gebouwd. Hiervoor is in het ROC een dubbele waterleiding aangelegd: één voor het drinkwater, de andere voor het toiletspoelwater. Zo wordt het weggepompte grondwater goed benut.

59

Bij de Brandweerkazerne LA (dit is de Emmaweg). Twee keer onder spoorviaduct door.

60

Bij viersprong RD (Emmaweg vervolgen).

61

Aan het einde LA (Helmertsstraat).

Aan uw rechterhand ligt de BerflobEEK.

62

Aan het einde RA en weer RA (Deldenerstraat).

We kruisen opnieuw de BerflobEEK.

Direct daarna:

63

Bij fietsverkeerslicht vóór de Marskant LA (Mitchamplein, gaat over in Bankastraat).

De BerflobEEK stroomt nu aan uw rechterhand.

64

Aan het einde RA (Weideweg).

65

Vóór fietsverkeerslicht RA (Bornsestraat).

66

Na 200 meter LA (voorzichtig oversteken) (Dr.A. Kuiperstraat).

67

Mr. P.J. Troelstrastraat RD oversteken.

68

Dr.A. Kuiperstraat vervolgen.

69

Ter hoogte van de school even RA en direct LA, het fietspad op (Dr.A. Kuiperplein).

70

Rechtdoor en de weg oversteken (Dr.A. Kuiperplein).

[U bent nu op de Mesdagstraat.](#)

71

Aan het einde LA, dit is de Sloetsweg. Deze uitfietsen.

72

Aan het einde RA (Oude Bornseweg).

73

Aan het einde LA (H. Leefsmastraat).

74

Met de bocht mee naar rechts (Coba Ritsemastraat).

75

Eerste rechts (Van Alphenstraat) en terug naar het Centrum voor Natuur- en Milieucommunicatie.

[Hebt u nog vragen, opmerkingen of suggesties? Of wilt u de Hengel'eau Nieuwsbrief digitaal ontvangen? Neem contact op via \[cnmc@hengelo.nl\]\(mailto:cnmc@hengelo.nl\) of telefoonnummer 074 245 94 68.](#)

Deze route is een uitgave van de gemeente Hengelo, Centrum voor Natuur- en Milieucommunicatie.

Route West en Zuid

Korte route via BerflobEEK: ca. 1,5 uur

Lange route via Oele: ca. 3 uur

Verklaring van de afkortingen:

LA = linksaf

RA = rechtsaf

RD = rechtdoor.

1

Vanaf Centrum voor Natuur- en Milieu Communicatie / kinderboerderij LA.

2

Aan het einde LA (Uitslagsweg).

3

Aan het einde LA (Landmansweg).

Aan uw linkerhand ligt de Houtmaatvijver.

Halverwege de vorige eeuw, rond 1950, was de Houtmaat nog een woest landgoed. Er waren geen wandelmogelijkheden en op de plaats van de tegenwoordige speeltuin bevond zich een groot moeras. De vijver werd door de eigenaar verhuurd als viswater. De weleerwaarde heer R.H.F. Hegge, kapelaan van de Lambertuskerk te Hengelo, nam het initiatief om hier een buitencentrum op te zetten voor de Hengelose jeugd. Nu is het een geliefd uitgaanscentrum waar het goed toeven is aan het water en tussen het groen.

4

Op viersprong fietspad RD over A1

We bevinden ons nu in het waterwingebied.

Waterleidingbedrijf Vitens wint ons drinkwater uit de diepere grondwaterlagen. Grondwater is van nature beter beschermd tegen vervuiling dan oppervlaktewater, omdat de verschillende grondlagen zich gedragen als een natuurlijk filter. Toch betekent dit niet dat het gebied geen extra bescherming nodig heeft. Integendeel zelfs! Waterwingebieden zijn uitermate kwetsbaar. Om ze te beschermen tegen mogelijke vervuiling, gelden in deze gebieden strengere milieunormen dan elders. Omdat de gebieden beschermd zijn, komen er vaak bijzondere plant- en diersoorten voor. In dit gebied gaat het o.a. om orchideeën, diverse soorten vleermuizen, de ijsvogel, de bosuil, de groene specht, padden en de groene en bruine kikker.

5

Aan het einde LA Topweg, deze gaat over in Larvikstraat.

6

Larvikstraat gaat over in Stavangerstraat en daarna Kalmarstraat.

Hier hebben we een mooi uitzicht over het water. Deze plassen zijn ontstaan door kleiwinning en worden in de volksmond de kleigaten van Rientjes genoemd. De naam is ontleend

aan de voormalige steenfabriek van Rientjes aan de Castorweg, waar de klei werd verwerkt tot bakstenen. Uit historische kaarten kunnen we opmaken dat hier in vroeger tijden een spoorlijntje liep, om de klei te vervoeren naar de steenbakkerij. Dit spoorlijntje verbond ook de kleigaten die nu bekend zijn als het Weusthagbad en het Castorbad. De Tichelwerkvijver (bij scholengemeenschap Bataafse Kamp - Montessori en Hogeschool Edith Stein) is eveneens ontstaan door kleiwinning. Tichel betekent gebakken steen, tegel of dakpan. Een tweede steenfabriek stond aan de Steenbakkersweg, in Tuindorp 't Lansink.

7

Fietspad buigt aan het einde af naar links.

8

Bij kruising LA naar beneden (Torenlaan).

9

Eerste fietspad RA door fietstunnel.

10

Eerste fietspad RA en direct LA, vóór Campusvijver langs en rond het gebouw langs de vijver.

11

RA over bruggetje Campusvijver en rode fietspad vervolgen; buigt af naar links.

12

Het fietspad verlaten en RD de bult op.

Links ligt een geliefd vliegveld. Aan uw rechterhand ligt een ondiepe wadi met stuwtes.

De naam wadi komt uit het Arabisch en betekent letterlijk dal. Een wadi is een ondiepe rivierbedding in de woestijn, waar alleen bij hevige regen water in komt te staan. In ons land leggen we wadi's aan voor de waterhuishouding. Wadi's vangen afstromend regenwater op, zodat het langzaam in de grond kan zakken, in plaats van snel in het riool te verdwijnen.

13

Aan het einde LA.

14

Vervolgens RA en bruggetje over.

Dit is de Hesselerbeek, die op weg is naar de Bornsebeek. Let eens op de duiker links: hier is een extra rand gemaakt waarlangs kleine dieren zich kunnen verplaatsen.

15

Rode fietspad vervolgen.

16

Onder viaduct door, langs IKEA / Plein Westermaat.

We kruisen de Bornsebeek. Op dit punt vloeien aan uw linkerhand de Woolderbinnenbeek en de Berflobeek samen in de Bornsebeek.

17

We gaan hier RD.

18

Na de spoorwegovergang LA (Schildsweg). We kruisen de Woolderbinnenbeek en vervolgens de snelweg A1.

19

RD (bordje doodlopende weg)(Burenweg).

Na ± 200 m. kruisen we de Woolderbinnenbeek opnieuw. Hier kunnen we de fiets even tegen het hek zetten en te voet gaan kijken bij de vogelkijkhut, die is te bereiken langs de rechteroever van de beek. Het waterschap Regge en Dinkel heeft aan de westelijke stadstrand een overstromingsgebied gecreëerd om regen- en oppervlaktewater uit Hengelo en de verre omgeving te kunnen bergen. De waterafvoer wordt met stuwen gereguleerd. Het water kan worden vastgehouden en daarna geleidelijk en gecontroleerd worden afgevoerd.

Hierdoor wordt verdroging in natuur- en landbouwgebieden tegengegaan.

Hier bevinden we ons bij overstromingsgebied Woolde; meer zuidelijk ligt het waterpark Genseler. Het overstromingsgebied Woolde is gecreëerd voor noodsituaties die zich volgens de ramingen eens in de 25 à 50 jaar voordoen. Er is genoeg ruimte om 200.000 kubieke meter water te bergen. Het Woolde heeft een dubbele functie: waterberging en natuur. Water-

vogels komen inmiddels in groten getale op het gebied af. Het geraas van de nabijgelegen snelwegen lijkt hen niet te hinderen. Er zijn al meer dan honderd soorten gespot, waaronder heel zeldzame soorten.

20

We vervolgen de weg. Aan het einde met de bocht mee naar links, Burenweg.

21

Fietstunneltje onder de A35.

22

Na fietstunnel RD (dit is de Spiekerweg) (halfverhard).

23

Aan het einde LA (Hamsweg). Viaduct over de A35.

Direct aan andere zijde van het viaduct kruisen we de weer de Woolderbinnenbeek. Het overstromingsgebied Woolde ligt aan onze linkerhand.

Beneden aangekomen zien we links een informatiebord van het Waterschap Regge en Dinkel.

24

Op viersprong RD (Brinkhuisweg), deze volgen.

26

Aan het einde LA (Oude Deldenerweg).

27

Eerste weg RA (Brugginksweg).

28

Aan het einde Deldenerstraat voorzichtig oversteken (!!) en RD langs het kantoor van Rijks-waterstaat.

Vlak voor de spoorwegovergang ligt aan uw rechterhand de eerste retentievijver van het waterpark Genseler.

29

Na spoorwegovergang RA (Rijnstraat).

30

Eerste RA (Eemstraat).

31

RA fiets/voetpad langs vijvers.

We bevinden ons nu in het waterpark Genseler. Bij het bruggetje stroomt het water van de retentievijver uit in de Woolderbinnenbeek.

Het waterpark bestaat uit vijvers, plantsoenen en drie kilometer wandel-fietspad. Samen kunnen de vijvers 150.000 kubieke meter water bergen, dat vanuit het zuiden wordt aangevoerd via de Woolderbinnenbeek. Na de vijvers gaat de beek verder over het terrein van het landgoed Twickel, richting overstromingsgebied Woolde. Net het Woolde heeft ook het waterpark Genseler een dubbele functie, in dit geval waterberging en recreatie.

32

Bij de asfaltweg even LA, voor het informatiebord van het Waterschap Regge en Dinkel.

33

Omdraaien en LA om het oorspronkelijke pad te vervolgen, nu langs de zuidelijke vijver. Langs de uitzichtheuvel het pad LA vervolgen (gaat vanzelf).

34

Bij de splitsing niet over het bruggetje gaan maar rechts aanhouden, langs de Omloopleiding.

In het verleden had Hengelo vaak te kampen met wateroverlast. Dat water was afkomstig van de hoger gelegen stuwwal van Oldenzaal en Enschede. Het water stroomde via de stadsbeken verder door Hengelo, maar zorgde regelmatig ook voor overstromingen. In het midden van de 20e eeuw werden daarom omleidingskanalen gegraven. De Omloopleiding is gegraven voor het water dat uit het zuiden kwam, de Koppelleiding vangt het water vanuit het oosten op. Het water uit het buitengebied kon vanaf dat moment het hart van de stad niet meer bereiken en zo ging de functie van de stadsbeken verloren. Maar verdroging,

piekafvoeren en klimaatverandering maken dat we anders zijn gaan nadenken over waterbeheer. De beken spelen in het nieuwe waterbeheer weer een belangrijke rol. Het water mag de stad weer in. Het krijgt niet overal vrij spel, zoals vroeger, maar het zal weer een levendig deel gaan uitmaken van het stadsbeeld.

35

Aan het einde schuin RD oversteken naar een voetpad (fiets aan de hand), langs de Omloopleiding.

36

Aan het einde LA.

37

Na oversteken van de Omloopleiding direct RA (Ijsselstraat).

Na een paar honderd meter ligt aan uw rechterhand het Koningskleigat. Ook deze plas is ontstaan door kleiwinning.

Hier kunnen we kiezen uit twee vervolgroutes.

Ga voor de lange route via Oele en Twekkelo verder bij nr. 83.

Ga voor de kortere route via de BerflobEEK en de rioolwaterzuivering hier verder bij 38.

38

Aan het einde RA.

39

Bij bushalte direct LA (Haaksbergerstraat voorzichtig oversteken) en RD (Binnenhavenstraat). We moeten even een stukje over het industrieterrein om de haven te bereiken.

Aan de linkerhand loopt weer de Omloopleiding.

40

Derde weg RA (Industriestraat).

41

Aan het einde LA (Havenkade, deze gaat verderop na de bocht over in Havenstraat).

Het Twentekanaal loopt vanaf de Ijssel bij het dorp Eefde (ten noorden van Zutphen) via Hengelo naar Enschede. Westelijk van Delden heeft het kanaal een aftakking die doorloopt tot Almelo. Door die vertakking spreekt Rijkswaterstaat ook wel van de Twentekanaalen (meervoud). Het kanaal wordt vooral gebruikt voor het scheepsvervoer van zand, grind, zout en veevoer. Ook vervult het een functie voor pleziervaart en sportvisserij. Het Twentekanaal is daarnaast van belang voor de waterhuishouding.

Rechts zien we het blauw-gele gebouwtje van de havenmeester.

42

Aan het einde RA (Binnenhavenstraat).

Links ligt de Omloopleiding.

43

Aan het einde schuin rechtdoor (Wethouder Kampstraat).

44

Deze RD volgen.

De Omloopleiding ligt nu aan uw rechterhand.

45

Vorbij de witte huizen LA (Breemarsweg).

De BerflobEEK langs de Breemarsweg maakte lange tijd een verwaarloosde indruk. In 2004 hebben het waterschap Regge en Dinkel en de gemeente Hengelo de handen ineen geslagen om dit beekgedeelte te herstellen. Na aanpassing van de Enschedese zuivering stroomt er nu schoon water door de beek. Opvallend is de keuze voor een 'strakke', stedelijke oever en een glooiende, natuurlijke oever. De Hengelose bevolking gaf al snel de naam Klein Giethoorn aan dit gerenoveerde beektraject met de vele bruggetjes.

46

Aan het einde aan de overkant LA (Breemarsweg).

47

Tweede RA (Alexanderstraat).

48

Op viersprong RD .

49

Aan het einde LA (Rudolfstaat) en direct RA (Karelstraat).

50

Aan het einde LA (Anthoniusstraat)

We kruisen de BerflobEEK. Vanaf nu zal deze beek ons steeds vergezellen, tot we hem verlaten wanneer we richting de rioolwaterzuivering gaan.

51

Aan het einde RA (Langelermaatweg)

Links ligt het stadsontwikkelingsgebied Hart van Zuid. Het waterbeheer in deze wijk wordt volgens de nieuwe inzichten gevoerd. Omdat we het water zo lang mogelijk willen vasthouden in het gebied, wordt regenwater niet afgevoerd via de riolering. Het bekende beeld van de put in de stoeprand of goot zullen we hier dus niet aantreffen. Het regenwater stroomt rechtstreeks af naar de watergang, wordt opgevangen in wadi's of trekt in de bodem via doorlatende stenen. Een wadi is een brede ondiepe greppel, die gewoonlijk droog staat, maar bij hevige regenval komt er water in te staan. Het opgevangen water kan langzaam in de grond zakken. In de bodem ligt door het hele gebied een horizontale drainage, ook onder de wadi's. Het water dat de bodem niet meer kan bergen gaat via deze drainage naar de watergang. De drainbuizen monden uit onder het bruggetje. Op die manier zijn ze netjes weggewerkt.

52

Aan het einde RD en de weg naar rechts aanhouden (Adriaansweg).

53

Na brug over BerflobEEK LA (BerflobEEKweg).

54

Aan het einde LA (Berfloweg)

De BerflobEEK ligt aan uw rechterhand. De beek verdwijnt hier aan het einde in een 600 m lange duiker, loopt onder de gebouwen van Stork door, en komt aan de andere kant van de

Europatunnel weer boven de grond. Tijdens de Hengel'EAU Waterweek 2008 is de beek hier door vele inwoners van Hengelo ondergronds met kano's bevaren, o.l.v. de Beekbusters.

55

Op rotonde LA.

56

Fietspad naar rechts volgen, door de Europatunnel.

57

Fietspad vervolgen.

[Links aan de overkant komt de BerflobEEK weer tevoorschijn.](#)

58

In de bocht naar rechts gaan we RD (voorzichtig oversteken).

59

Neem aan overzijde direct het pad langs BerflobEEK RA, achter RABO-bank langs, beek oversteken en vervolgens direct LA langs de beek.

60

Aan het einde RA (Dorpsmatenstraat).

62

Bij overgang naar Willemstraat RD (Helmersstraat).

[Aan uw rechterhand ligt een parkeerterrein, aan de zijde van de Marskant. Vroeger lagen hier bleekvelden van de BerflobEEK. Op de bleekvelden werden geweven stoffen in de zon gelegd om te bleken, nadat ze waren gespoeld in de beek.](#)

63

Aan het einde RA en bij verkeerslichten RA (Deldenerstraat).

64

We kruisen de BerflobEEK en gaan bij het fietsverkeerslicht LA (Mitchamplain, gaat over in Bankastraat).

65

75 meter voor verkeerslichten LA (Surinamestraat).

[We kruisen de BerflobEEK.](#)

66

Aan het einde RA (Arubastraat).

67

Aan het einde RA het fietspad op, en bij fietsverkeerslicht direct LA.

68

Aan de overzijde LA en direct RA (Weideweg). Weideweg gaat over in Slachthuisweg.

[Aan uw rechterhand ziet u een betonnen "muur" langs de BerflobEEK. Dit is tegelijkertijd de buitenwand van een riooltunnel zo groot dat er een auto doorheen kan rijden.](#)

69

Bij transformatorstation de weg naar rechts vervolgen en RA bruggetje over.

70

Aan het einde, aan de overzijde LA (fietspad langs Wegtersweg).

71

Ter hoogte van de Hassinkweg de straat oversteken en het fietspad langs de Wegtersweg aan de overkant vervolgen.

Hier ligt de rioolzuiveringsinstallatie RWZI van het Waterschap Regge en Dinkel. Het afvalwater van huishoudens en bedrijven in Hengelo wordt naar deze installatie afgevoerd. Hier wordt het afvalwater in verschillende stappen gezuiverd. Bij een van deze stappen, de slibvergisting, komt biogas (methaan)vrij. Dit natuurlijke biogas wordt in Warmte-Kracht-motoren verbrand en omgezet in elektriciteit en warm water.

72

Wegtersweg vervolgen.

73

Westermaatweg oversteken en fietspad aan overzijde RA.

74

Voorrangsweg oversteken en fietspad aan overzijde LA.

75

Bij fietsverkeerslicht RD (Demmersweg).

76

Aan het einde RA (Demmersweg).

77

Aan het einde RD (fietspad).

78

Voorrangsweg oversteken en RA.

79

Eerste LA (Oosterbosweg, gaat over in Lizzie Ansinghstraat).

80

Einde LA (Coba Ritsemastraat).

81

Eerste RA (van Alphenstraat).

82

Terug naar Centrum voor Natuur- en Milieucommunicatie (CNMC).

Langere route via Oele en Twekkelo:

Route West en Zuid, vervolg vanaf nr. 37

83

Ga RA het fietspad op (Haaksbergerstraat).

84

Brug over Twentekanaal.

Het Twentekanaal loopt vanaf de IJssel bij het dorp Eefde (ten noorden van Zutphen) via Hengelo naar Enschede. Westelijk van Delden heeft het kanaal een aftakking die doorloopt tot Almelo. Door die vertakking spreekt Rijkswaterstaat ook wel van de Twentekanaal

(meervoud). Het kanaal wordt vooral gebruikt voor het scheepsvervoer van zand, grind, zout en veevoer. Ook vervult het een functie voor pleziervaart en sportvisserij. Het Twentekanaal is daarnaast van belang voor de waterhuishouding.

85

Na de brug onderaan de helling eerste fietspad RA en einde RA (Vöckersweg).

86

Na de bocht, Vöckersweg langs Twentekanaal vervolgen. Links ligt de elektriciteitscentrale.

We kruisen de Nieuwe Oelerbeek met schutshot. Het waterpeil van de beek ligt zichtbaar lager dan het waterpeil in het kanaal.

87

Onder viaduct A35 door.

88

Na 150 m. scherp RA (Nijhuisbinnenweg).

89

De weg wordt verderop halfverhard en we gaan het bos in.

We kruisen de Oelerbeek. Vervolgens ligt aan uw rechterhand een kleine waterpartij met een overstort vanuit het Twentekanaal.

90

LA (Oelerschoolpad), over enkele kleine bruggetjes met één leuning.

91

Bij T-splitsing linksaf over het bruggetje (evt. afstappen).

Dit stroompje heet de Ommevloed, staat 's zomers soms droog.

92

Pad vervolgen. We komen uit op een viersprong.

93

RA op de klinkerweg (Oelersteeg).

94

Aan het einde LA (Geurdsweg).

95

Na 100 m links aanhouden (bij nr. 4).

96

Aan het einde, in de bocht, LA (Watermolenpad).

We kruisen nogmaals de Ommevloed, komen uit bij de Oelerbeek en via een bruggetje bij de Oeler Watermolen. Een prachtige plekje om even te rusten.

97

Het volgende bruggetje over, en rechts aanhouden (Olde Meulenweg).

98

Deze volgen.

Huisnr. 124 (nu een hoveniersbedrijf) was vroeger een bleekhuis aan de Oelerbeek. In het

bleekhuis werden geweven stoffen gewassen, waarna ze werden uitgespoeld in de beek en buiten op het bleekveld in de zon gelegd, om te bleken. Tijdens dat proces werden de stoffen meerdere malen per dag natgemaakt met water uit de beek. Na een laatste spoeling werden de doeken op de zolder van het bleekhuis te drogen gehangen. Het gehele proces van bleken kon wel weken duren.

99

We komen bij de voorrangsweg (Haaksbergerstraat), deze voorzichtig oversteken en RD (Wullenweg).

100

Wullenweg vervolgen. We bevinden ons nu op Enschede's grondgebied. We kruisen een zijtak van de Boekelerbeek en passeren een paar zouthuisjes.

101

Bij driesprong LA de Hogedijk aanhouden.

102

Aan het einde, bij bord fietsknooppunt 33, LA.

103

Na brug over de A35 scherp RA ("Eigen Weg").

[Aan de linkerzijde ligt het terrein van het afvalverwerkingsbedrijf Twence.](#)

104

We kruisen de beek met overstortje en vervolgen de weg.

[Links op de helling ligt de Wijngaard Domain Twence.](#)

105

Aan het einde RA (zandweg). Deze is bij droogte soms lastig te befietsen; misschien moet de fiets even aan de hand.

[We passeren opnieuw enkele zouthuisjes en kruisen de Kuitenveldbeek.](#)

106

Bij asfaltweg (Haimersweg) RD (Hofdijk).

107

Aan het einde LA (Zwartevennenweg).

[Hier ligt landgoed 't Stroot. We kruisen de Strootbeek.](#)

108

Aan het einde op de asfaltweg LA.

[We bevinden ons nu in de buurtschap Tweekelo, gedeeltelijk gelegen binnen de gemeente Enschede en gedeeltelijk in Hengelo. Op Gerinkhoekweg nr. 31 ligt de idyllische theetuin Erve Overbeek, onderdeel van landgoed Op 't Oorbeck. De theetuin is op zon- en feestdagen in het zomerseizoen geopend.](#)

109

Einde RA (Haimersweg).

110

Tweekelerweg RD oversteken (ri. Johanneskerk).

[Wandeloptie: tegenover zouthuisje nr. 392 ligt links een zgn. stiewelpad \(paaltje wandelnetwerk\). Dit pad loopt richting de Schoolbeek. Het is leuk om er even een kijkje te nemen.](#)

111

Weg vervolgen.

Even verderop komen we bij het Johanneskerkje (op splitsing met de Hellerweg). Bij het kerkje staat een bord met informatie over Twekkelo en de stiewelpaden.

112

Hellerweg inrijden (halfverhard)(eenrichtingsverkeer).

113

Na 50 m op splitsing LA het pad in (bij grote kastanje).

114

Aan het einde LA (asfaltweg).

115

Na 700 m. RA (Broeierdpad).

116

Fietspad LA, over brug Twentekanaal naar andere zijde.

117

Onderaan LA, over brug Elsbeek, met overstort.

118

Weg langs Uitgaanscentrum Go Planet volgen. Links ligt de nieuwe ijsbaan.

119

Aan het einde fietspad LA, langs spoorbaan.

120

Bij de Kettingbrugweg RA, spoor oversteken.

121

De 80 km weg uiterst voorzichtig recht oversteken (Enschedeestraat).

122

Tussen de hekken door de Golfveldweg op. Deze is half verhard.

N.B. Bord verboden toegang, maar fietsers mogen over het terrein.

Halverwege het golfterrein kruisen we de Drienerbeek.

123

Het halfharde pad gaat over in een grindpad.

124

Aan het einde LA, bruggetje over en weer links aanhouden (Morshoekweg).

We rijden langs de Koppelleiding.

125

Eerste weg RA, bij bord fietsknooppunt 'Drienerbraken' (Esbeekweg) (halfverhard).

De Drienerbeek meandert fraai door een particulier bosperceel aan uw rechterhand.

126

Weg volgen met bocht mee naar rechts (Oude Grensweg). Het pad gaat over in een klinkerweg.

127

Aan het einde LA (Reviusstraat).

128

Laan van Driene oversteken, RD (Egstraat).

129

Aan het einde LA (Klaverstraat).

130

In de bocht RA (Woltersweg), deze volgen.

131

Grundellaan oversteken (bord eenrichtingverkeer/ 50 m).

Na 50 m ziet u aan uw linkerhand een bruggetje. De Drienerbeek komt vanuit het zuidoosten de stad binnen en duikt in deze wijk eerst onder de Grundellaan en vervolgens onder de Woltersweg door. De oude brugleuningen dateren uit het einde van de 19e eeuw. De leuning zijn in 2008 opgeknapt. Links ligt een oud bruggetje met een gemetseld gewelf. Een oplettende bewoner wees de gemeente op het bestaan van dit bruggetje, dat dateert uit ± 1890. Mogelijk is het zelfs nog ouder. De gemeente heeft het bruggetje gerestaureerd, als onderdeel van de beekherstelprojecten. Hier zijn bijpassende brugleuningen geplaatst. De golfjes in het wegdek markeren de ondergrondse loop van de beek.

132

Met de bocht mee naar rechts (Drienerparkweg) (Fietsers toegestaan).

133

Aan het einde LA (Anninksweg) en onder spoorviaductje door.

134

Weg uitrijden, op driesprong LA Anninksweg blijven volgen.

135

Aan het einde bij de verkeerslichten RA (Oude Molenweg).

136

Ter hoogte van de Reigerweg LA, voorzichting oversteken naar de Colensostraat.

137

Aan het einde op komen we op een viersprong.

Hengelo is ontstaan op het punt waar de Berflobeek, de Elsbeek en de Drienerbeek samenkomen. De stad ligt in een kom tussen hoger gelegen stuwwallen. Deze kom wordt het Bekken van Hengelo genoemd. Water stroomt van hoog naar laag, zowel ondergronds als bovengronds. Vanaf de stuwwallen van Oldenzaal en Enschede stroomt het water Hengelo binnen, vervolgt zijn weg door de stad en wordt dan vóór de stuwwal van Borne en Delden naar het noorden afgebogen. Tenminste, zo wás het. In de loop van de vorige eeuw verloren de stadsbeken door allerlei oorzaken hun functie. Het stromende water kwam stil te staan. Op veel plaatsen verzandden de waterlopen onder bebouwing en verharding. De gemeente

wil de stadsbeken nu weer in ere herstellen.

Op deze plek is te zien waar het voor Hengelo allemaal begon. Onder deze viersprong ligt een duiker van de beek. Achter de huizen van de Colensostraat komen Elsbeek en Drienerbeek samen en gaan verder als Drienerbeek. Als u goed kijkt ziet u de Drienerbeek hier schuin de viersprong kruisen.

I38

Hier RA (Paul Krügerstraat).

I39

Doorrijden tot aan de Oldenzaalsestraat. Hier een stukje LA op het fietspad aan deze kant.

I40

Dan direct RA Oldenzaalsestraat oversteken (Ir. Schefferlaan).

I41

Doorrijden, de weg wordt een fietsstraat (rood asfalt); hier rechts aanhouden.

I42

Bij verkeerslicht RD de Mr. P.J. Troelstrastraat oversteken (Dennenbosweg).

I43

Na 150 m. LA (Sloetsweg).

I44

Bij voorrangskruising RA (Uitslagsweg).

I45

In de bocht rechts-rechtdoor (bord zone 30 km)(Uitslagsweg).

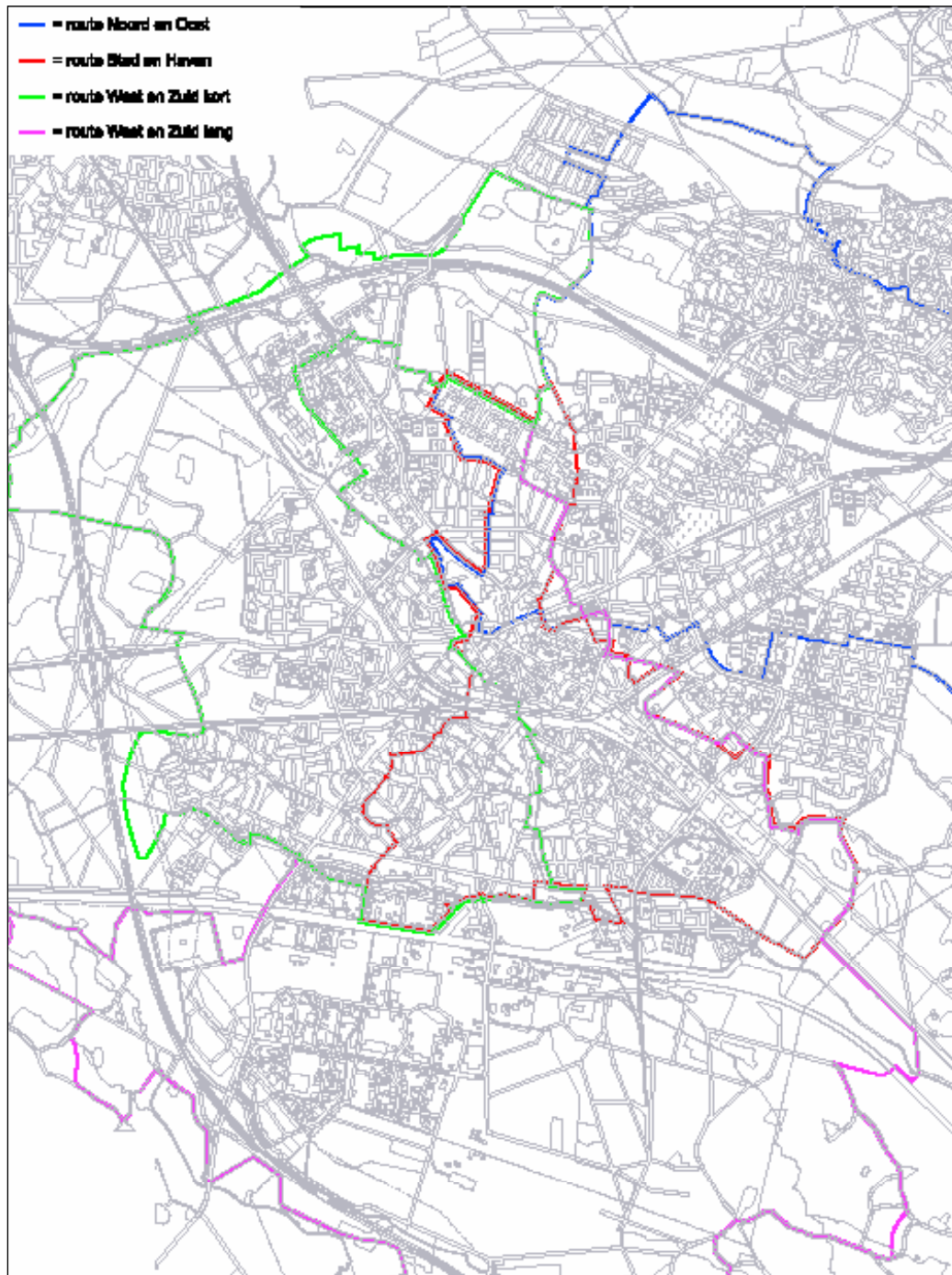
I46

En 2e LA (van Alphenstraat).

Hebt u nog vragen, opmerkingen of suggesties? Of wilt u de Hengel'eau Nieuwsbrief digitaal ontvangen? Neem contact op via cnmc@hengelo.nl of telefoonnummer 074 245 94 68.

Deze route is een uitgave van de gemeente Hengelo, Centrum voor Natuur- en Milieucommunicatie.

aantekeningen

HENGEL'EAU

Gemeente Hengelo
Centrum voor Natuur- en Milieu Communicatie
Van Alphenstraat 25-27
7556 JT Hengelo
E-mail: cnmc@hengelo.nl
Telefoon: (074) 245 9468

